

Sygn. akt SDI 9/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby
Radców Prawnych Krzysztofa Bojarczuka,
w sprawie **radcy prawnego M. Ś.**,
obwinionej z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych
(Dz.U. z 2015 r. ze zm.) w zw. z art. 22 ust. 1 lit. a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 5 kwietnia 2016 r. kasacji,
wniesionej przez obrońcę obwinionej,
od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
z dnia 11 maja 2015 r.,
zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby
Radców Prawnych w [...] z dnia 19 lutego 2014 r.,

**uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę Wyższemu
Sądowi Dyscyplinarnemu do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...], orzeczeniem z dnia 19 lutego 2014 r., uznał obwinioną radcę prawną M. Ś. za winną zarzucanych jej trzech przewinień dyscyplinarnych, polegających na tym, że w okresie od dnia 14 kwietnia 2011 r. do dnia 1 października 2011 r. w [...], jako pełnomocnik z wyboru pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej [...] podjęła się jej reprezentowania w sprawach przed Sądem Okręgowym w warunkach konfliktu interesów z powodami: małżonkami [...], którym wcześniej udzieliła pomocy prawnej w tych sprawach sporządzając projekt pozwu przeciwko tej Spółdzielni, tj. czynów z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. Nr 10, poz. 65 ze zm.) w zw. z art. 22 ust. 1 lit. a Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za każdy z tych czynów wymierzył jej karę upomnienia oraz obciążył ją kosztami postępowania.

Odwołanie od tego orzeczenia wniosła obwiniona. Zaskarżyła je w całości i zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego domagała się jego uchylenia lub zmiany poprzez uniewinnienie obwinionej albo umorzenia postępowania.

Po rozpoznaniu odwołania, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, orzeczeniem z dnia 11 maja 2015 r., utrzymał w mocy pkt 1, 2 i 3 zaskarżonego orzeczenia oraz uchylił i przekazał do ponownego rozpoznania zawarte w pkt 4 rozstrzygnięcie o kosztach postępowania.

Kasację od tego orzeczenia wniósł obrońca obwinionej. Zarzucił orzeczeniu rażące naruszenie prawa materialnego art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych w zw. z art. 22 ust. 1 lit. a KERP i art. 9 § 1 i 2 k.k. oraz przepisów prawa procesowego, tj. art. 5, 7, 116, 384 i 433 § 2 k.p.k. Ponadto podniósł zarzut naruszenia prawa obwinionej do obrony, poprzez przeprowadzenie rozprawy odwoławczej pod jej nieobecność, pomimo iż usprawiedliwiła ona swoje niestawiennictwo zaświadczeniem lekarskim od lekarza sądowego.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie obwinionej od popełnienia zarzucanych jej czynów, ewentualnie o umorzenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja w zakresie, w jakim zarzuca zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie prawa do obrony, zasługuje na uwzględnienie. Wprawdzie kasacja również w tej części została opracowana w sposób nie w pełni profesjonalny, gdyż w ogóle nie wskazuje naruszonych przepisów prawa oraz niezbyt poprawnie odczytuje zaistniałe uchybienie, lecz nie ulega wątpliwości, że intencją skarżącego było zarzucenie sądowi odwoławczemu obrazy art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 k.p.k., poprzez przeprowadzenie rozprawy odwoławczej pod nieobecność obwinionej, chociaż jej niestawiennictwo zostało usprawiedliwione i zgłoszono wniosek o odroczenie rozprawy. Tak rozumiany zarzut jest zasadny, gdyż Wyższy Sąd Dyscyplinarny procedując w tej sprawie na rozprawie w dniu 11 maja 2015 r. istotnie rażąco naruszył prawo do obrony obwinionej.

Z akt sprawy wynika, że obwiniona nie stawiła się na rozprawie odwoławczej w dniu 11 maja 2015 r. W tym dniu o godz. 7. 45 faksem z jej kancelarii nadesłano do sądu zaświadczenie lekarskie z dnia 8 maja 2015 r. lekarza sądowego stwierdzające, że nie może ona w tym dniu stawić się w sądzie z powodu choroby. W piśmie przewodnim (na którym odnotowano, że fax nadano o godz. 8. 45 – „nie przestawiona godzina”) zawarty został wniosek o odroczenie rozprawy. Owe pismo i zaświadczenie lekarskie (oryginały), nadane w dniu 11 maja 2015 r. w urzędzie pocztowym, dotarły do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego w dniu 18 maja 2015 r. W protokole rozprawy – wywołanej 11 maja 2015 r. o godz. 10.00 - zapisano, że „nikt się nie stawił, strony prawidłowo powiadomione o terminie” (k. 398). Nie odnotowano zaś nadesłanego w tym dniu, przed rozprawą, wniosku obwinionej o usprawiedliwienie niestawiennictwa i odroczenie rozprawy. Następnie rozpoznano sprawę i wydano zaskarżone orzeczenie.

Tymczasem, zgodnie z art. 117 § 2 k.p.k. (znajdującym w niniejszym postępowaniu odpowiednie zastosowanie w związku z treścią art. 74¹ ustawy o radcach prawnych) czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiła się, ale należycie usprawiedliwiła swoje niestawiennictwo i wniosła o nieprzeprowadzenie czynności bez jej obecności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że przepis art. 117 § 2 k.p.k. w pełni obowiązuje w postępowaniu odwoławczym, w odniesieniu do udziału oskarżonego

(obwinionego) w rozprawie. Zgodnie przyjmuje się bowiem, że przepis art. 450 § 3 k.p.k. nie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 117 § 2 k.p.k. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2006 r., II KK 204/05, R-OSNKW z 2006 r., poz. 498; z dnia 30 lipca 2009 r., II KK 37/09, R-OSNKW z 2009 r., poz. 1644; z dnia 25 kwietnia 2013 r., III KK 360/12, OSNKW z 2013 r., z. 9, poz. 78; z dnia 13 listopada 2013 r., SDI 36/13, LEX Nr 1391593).

W świetle powyższego wówczas, gdy niestawiennictwo oskarżonego jest należycie usprawiedliwione i gdy jednocześnie wnosi on o nieprzeprowadzenie rozprawy bez jego obecności, należy rozprawę taką przerwać lub odroczyć, umożliwiając oskarżonemu uczestnictwo w niej i osobistą realizację przez niego prawa do obrony. W granicach tego, określonego w art. 6 k.p.k., prawa mieści się bowiem między innymi uprawnienie do osobistego popierania zarzutów zawartych w środку odwoławczym i wykazywania nietrafności zarzutów oskarżenia. Prowadzenie rozprawy w takiej sytuacji pod nieobecność oskarżonego (obwinionego) stanowi uchybienie rażące i mające istotny wpływ na treść wydanego w takich okolicznościach orzeczenia.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy ocenił jako zasadny omawiany zarzut kasacji i w konsekwencji uchylił zaskarżone orzeczenie oraz przekazał sprawę Wyższemu Sądowi Odwoławczemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Uznając, że rozważenie zasadności powyższego zarzutu było wystarczające do zdecydowania o uchyleniu zaskarżonego orzeczenia, Sąd Najwyższy działając na podstawie art. 518 k.p.k. w zw. z art. 436 k.p.k. uznał, że rozpoznanie pozostałych zarzutów kasacji jest bezprzedmiotowe.

Ponownie rozpoznając sprawę obwinionej Sąd dyscyplinarny drugiej instancji respektować będzie wyrażone powyżej zapatrywania prawne, co do obowiązywania art. 117 § 2 k. p. k. w postępowaniu odwoławczym.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

KC